
20. april 2026

Høringsnotat

**Registrering av opplysninger om omsorgsansvar i
Folkeregisteret**

Innholdsfortegnelse

1	Innledning og bakgrunn	3
2	Løsningsbeskrivelse	5
3	Gjeldende rett	6
3.1	Norsk rett	6
3.2	Utenlandsk rett.....	8
4	Direktoratets vurdering	9
4.1	Generelt.....	9
4.2	Taushetsplikt.....	10
4.3	Personer med graderte opplysninger	11
4.4	Den kommunale barnevernstjenestens meldeplikt	11
4.5	Familienummer	12
4.6	Personvernkonsekvenser.....	13
4.7	EØS-konsekvenser.....	15
4.8	Endringer i finansforetaksloven.....	16
5	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	16
6	Ikrafttredelse	18
7	Utkast til endringer i lov og forskrift	19
7.1	Folkeregisterloven	19
7.2	Folkeregisterforskriften	19
7.3	Finansforetaksloven.....	20

1 INNLEDNING OG BAKGRUNN

I høringsnotatet foreslås endringer i folkeregisterloven og tilhørende forskrift slik at omsorgsansvaret fosterforeldre har for fosterbarn kan registreres i Folkeregisteret. Det foreslås en tilhørende meldeplikt for den kommunale barnevernstjenesten. Endringene foreslås inntatt i lov om folkeregistrering (folkeregisterloven) av 9. desember 2016 nr. 88 § 3-1 første ledd bokstav o og forskrift til folkeregisterloven (folkeregisterforskriften) av 14. juli 2017 nr. 1201 § 3-1-1 første ledd bokstav o og § 7-1-1 første ledd ny bokstav k. I tillegg foreslås en endring i finansforetaksloven § 16-2 (7) for å gi finansforetak tilgang til opplysningen.

Formålet med å registrere de aktuelle opplysninger i Folkeregisteret er å bidra til at fosterforeldre skal kunne opptre på vegne av sine fosterbarn ved bruk av digitale tjenester. De vil dermed enklere kunne ivareta fosterbarnets rettigheter digitalt, blant annet overfor helsesektoren.

Det kan i dag være krevende for fosterforeldre å representere fosterbarn digitalt. Den 15. januar 2024 leverte Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), Direktoratet for e-helse, Helsedirektoratet, Norsk helsenett SF og Skatteetaten rapporten "*Utredning om fosterforeldres tilgang til barns helseopplysninger på Helsenorge*". Rapporten omhandler utfordringer fosterforeldre møter når de har behov for å representere fosterbarn digitalt, særlig overfor helse- og omsorgstjenesten. Det fremkommer blant annet at fosterforeldre opplever et digitalt utenforskap. De har ikke tilgang til digitale helseopplysninger om fosterbarnet via Helsenorge fordi helsetjenesten ikke har tilgang på sanntidsopplysninger om hvem som representerer barnet. Opplysninger om at omsorgsansvaret er overtatt av andre enn foreldre med foreldreansvar er per i dag kun tilgjengelig for barnevernsmyndigheten.

De manglende opplysningene skaper utfordringer for fosterforeldrene i deres omsorgsrolle og for helsepersonell når de skal yte helsehjelp. Helsepersonell opplever det også som krevende å ivareta taushetsplikten overfor de som eventuelt følger barnet, da medisinsk behandling kan forde samtykke fra riktige omsorgspersoner. Barnevernstjenesten har utfordringer med å gi fosterforeldre tilgang til nødvendige tjenester og bruker tid på manuell varsling og utstedelse av fullmakter.

Utfordringene rammer også flere sektorer som er viktige for barnet, som f.eks. barnehage/skole, banktjenester, velferdstjenester og fritidsaktiviteter. Opplysninger om representasjonsforholdet mellom barn og fosterforeldre formidles på papir og telefon. Ved stadig økende digitalisering av offentlige og private tjenester blir det også vanskeligere for fosterforeldre å godtgjøre kompetanseforholdet. Digitale tjenester krever digital innhenting av personopplysninger, herunder om hvem som representerer barnet.

Omfanget av barn plassert utenfor foreldrehjemmet av barneverntjenesten varierer noe, men ved utgangen av 2022 utgjorde det 8 464 barn (0 til og med 17 år).¹ Dette omfatter barn plassert i institusjoner, beredskapshjem, fosterhjem og mer, og dermed barn med og uten oppnevnte fosterforeldre. Ved utgangen av 2024 var det 5 800 barn som bodde i fosterhjem etter en omsorgsovertakelse med hjemmel i barnevernsloven § 5-1².

I rapporten ble det utredet ulike alternativer for å gi fosterforeldre digital tilgang til helseopplysninger. Alternativet der Folkeregisteret distribuerer opplysninger om fosterforeldrerelasjonen til aktuelle tjenesteytere i ulike sektorer ble valgt. Viktig for valget av dette konseptet var bl.a. at Folkeregisteret er en nasjonal fellesløsning og kilde til opplysninger om personer, inkludert representasjonsforhold. Både offentlig og privat sektor bruker registeret til å hente ut oppdaterte opplysninger om innbyggere og til å utlede representasjonsforhold for barn.

Med bakgrunn i utredningen ga Barne- og familiedepartementet, Finansdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet et mandat til underliggende direktorater i et tverretatlig prosjekt. De ble bedt om å utrede tiltak nødvendige for å gi fosterforeldre digital tilgang til helseopplysninger, samt bidra til tverrsektoriell nytte gjennom registrering i Folkeregisteret. Regelverk for registrering og deling av opplysningene fra Folkeregisteret er ett av disse tiltakene.

Registreringen av opplysningene innebærer flere og dermed mer komplette opplysninger om representasjonsforhold for barn i Folkeregisteret. Opplysningene gjøres tilgjengelig for

¹ "Utredning om fosterforeldres tilgang til barns helseopplysninger på Helsenorge", av 15.01.2024, kap. 1.1.

² Barne- ungdoms og familiedirektoratet. (2025, 19. november). Barn og unge i fosterhjem og beredskapshjem. <https://www.bufdir.no/statistikk-og-analyse/barnevern/barn-i-fosterhjem/#section-3691>

aktører med behov og som har hjemmel i lov for tilgang til opplysningene. Det vil gjøre det enklere for disse og fosterforeldrene å samhandle på områder fosterforeldrene er kompetente på vegne av barnet. Tiltaket bidrar dermed både til digital inkludering og til styrking av barnets og omsorgspersonenes rettigheter, også fordi samfunnsaktørene får digital tilgang til informasjon om hvem som er fosterforeldre for barnet.

I høringsnotatet foreslås også mindre endringer i finansforetaksloven som følge av endringene i folkeregisterloven, se punkt 4.8.

Forslagene vil medføre kostnader til systemutvikling og drift for Skatteetaten.

2 LØSNINGSBESKRIVELSE

Det er den kommunale barnevernstjenesten som har ansvar for saksforberedelsen for barneverns- og helsenemnda. Nemnda fatter vedtak om omsorgsovertakelse, og det vil fremgå av vedtaket om barnet skal bo i fosterhjem eller i institusjon. Etter at det er inngått avtale om et fosterhjemsoppdrag, registreres opplysninger om at fosterforeldre har omsorgsansvaret for barnet i barnevernstjenestens fagsystem. Deretter sendes en digital melding via en felles meldingsformidlingstjeneste (Fiks-plattformen) til Folkeregisteret. KS Digital vil ha ansvaret for tjenesten som formidler meldingene fra den kommunale barneverntjenesten til Folkeregisteret. Opplysningene registreres i Folkeregisteret og gjøres tilgjengelig for offentlige myndigheter og virksomheter som har hjemmel i lov for tilgang til taushetsbelagte opplysninger.

Systemleverandørene vil i samarbeid med Bufdir utvikle systemstøtte for barnevernstjenestenes saksbehandlere. Dette skal sikre standardisering og kvalitet på opplysningene. Bufdir vil også utvikle veiledere for barnevernstjenesten.

Fiks-plattformen er i dag integrert i kommunenes fagsystemer. Det vil etableres en integrasjon mellom Fiks-plattformen og Folkeregisterets systemløsning FREG. KS Digital vil få rollen som Folkeregisterets eneste kontaktpunkt ut mot kommunene, og vil koordinere samhandlingen mellom kommunene og Folkeregisteret, Bufdir og systemleverandørene. KS Digital har alt etablerte samhandlingskanaler ut mot kommunene. KS Digital har ansvar for å

følge opp og koordinere tiltak ved uforutsette hendelser. Se også omtale av ansvar under pkt. 4.4.

3 GJELDENDE RETT

3.1 Norsk rett

Det følger av barnekonvensjonen artikkel 3 nr. 1 og Grunnloven § 104 annet ledd, at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle handlinger som berører barn. Hva som er til barnets beste må vurderes konkret for det enkelte barn ut fra forholdene i den enkelte sak. FNs barnekomité har utarbeidet en liste med momenter i barnets beste-vurdering som kan være relevante å ta i betraktning, avhengig av den konkrete saken. Listen omfatter følgende momenter: Barnets synspunkter, barnets identitet, bevaring av familiemiljøet og opprettholdelse av relasjoner, behov for omsorg, beskyttelse og trygghet for barnet, barnets sårbarhetssituasjon og barns rett til helse og skolegang. Hensynet til barnets beste er en selvstendig rett for barnet og et overordnet prinsipp. FNs barnekomité peker på at ordlyden i bestemmelsen «i alle handlinger» innebærer at bestemmelsen er vidtgående og omfatter beslutninger, faktiske handlinger og ulike tiltak og prosesser som direkte eller indirekte berører barn. Hensynet til barnets beste vil dermed være retningsgivende for all norsk lovgivning, forvaltningspraksis og enkeltvedtak som omhandler barn.

Folkeregisteret er Norges sentrale personregister, som deler personopplysninger om Norges befolkning til offentlige og private virksomheter. Opplysninger fra Folkeregisteret benyttes til myndighetsutøvelse, offentlig tjenesteyting, forskning og statistikk samt for å ivareta grunnleggende samfunnsbehov. Registeret er en av de nasjonale fellesløsningene, som innebærer at nytten ved bruk i IT-løsninger i offentlig sektor er særlig høy. Folkeregisteret forvaltes av Skatteetaten og Skattedirektoratet er behandlingsansvarlig for registeret.

Reglene om hvilke opplysninger som kan registreres i Folkeregisteret følger av folkeregisterloven § 3-1. Det kan i tilknytning til den enkelte opplysning registreres underkategorier og tilleggsopplysninger. Nærmere regler om dette er gitt i folkeregisterforskriften § 3-1-1.

Folkeregisterloven § 7-1 oppstiller en meldeplikt til folkeregistermyndigheten for offentlige myndigheter og virksomheter. Opplysninger som meldes inn av aktuell kompetent myndighet registreres i Folkeregisteret etter en formell kontroll, jf. folkeregisterloven § 8-2. Som registermyndighet er folkeregistermyndigheten ansvarlig for selve innføringen og systematikken i registeret og vil ikke kontrollere det underliggende rettsforhold til opplysningen som skal registreres i ethvert tilfelle.

Folkeregisterforskriften § 7-1-1 første ledd spesifiserer hvilke offentlige myndigheter og virksomheter som har plikt til å gi meldinger i gitte tilfeller. Meldeplikt til Folkeregisteret kan også følge av andre lover. Etter bestemmelsens annet ledd plikter offentlige myndigheter og virksomheter å melde flytting for personer som etter offentlig tiltak blir satt i institusjon eller privat pleie. Dette kan eksempelvis være i de tilfellene et barn plasseres på en barnevernsinstitusjon eller flytter til et fosterhjem. Barnevernet plikter da å melde flytting for barnet. Etter § 7-1-1 femte ledd skal meldinger fra offentlige myndigheter og virksomheter sendes i henhold til de krav Skattedirektoratet fastsetter, herunder hvilken digital løsning som skal benyttes.

Folkeregisterloven kapittel 10 regulerer utlevering av opplysninger fra Folkeregisteret. Taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret kan utleveres til offentlige myndigheter og virksomheter og private virksomheter som har hjemmel i lov for å motta opplysningene, jf. lovens § 10-2 første ledd.

Det er nylig gjort endringer i barnevernsloven § 5-4 om omsorgsansvaret for barnet etter en omsorgsovertakelse, jf. § 5-1. Når barnevernstjenesten etter en omsorgsovertakelse inngår avtale med fosterforeldre om et fosterhjemsoppdrag, kan fosterforeldrene på vegne av barnevernstjenesten ta avgjørelser som gjelder barnet. Kompetansen følger direkte av loven med endringen i § 5-4 annet ledd, slik at det ikke kreves særskilt fullmakt fra barnevernstjenesten. Foreldrenes ansvar for barnet er etter omsorgsovertakelsen avgrenset til grunnleggende personlige forhold som valg av type skole, endring av navn, samtykke til adopsjon og inn- og utmelding i tros- og livssynssamfunn, se barnevernsloven § 5-4 tredje ledd.

3.2 Utenlandsk rett

Skatteetaten har undersøkt hvorvidt øvrige nordiske land registrerer avgjørelse om at omsorg er fratatt foreldrene og navn på fosterforeldre i sine folkeregistre.

I flere av de nordiske landene skilles det ikke mellom omsorg og foreldreansvar på samme måte som i Norge. Den finske registreringsordningen er imidlertid sammenlignbar.

I Finland har de siden 1993 registrert og delt at det foreligger avgjørelse fra barnskyddsmyndigheterna om “omhändertagande” av et barn. De aktuelle myndigheter plikter å melde dette til folkeregistermyndigheten. Det registreres hvilken regional myndighet som har tatt over myndigheten og startdatoen for dette.

De aktuelle barna kan bo enten hos fosterforeldre, på institusjon eller et annet sted.

Avgjørelsen innebærer at foreldreansvaret begrenses, slik at noe av den kompetanse som ellers ville ligget til foreldreansvaret da ligger hos barnskyddsmyndigheterna. Sistnevnte omfatter blant annet avgjørelser knyttet til helse og skole.

Formålet med registreringen er både å hindre at foreldre med foreldreansvar kan ta avgjørelser de er fratatt myndighet til å ta, og sette samfunnsaktører som har behov for opplysningene i stand til å vite hvem som representerer barnet. Opplysningene anses som sensitive og deles med de myndigheter som har rettslig grunnlag for det. Opplysningene slettes fra registeret når de ikke lenger er gjeldende.

Folkeregistermyndighetene i Finland har i enkelte tilfeller opplevd forsinkelser med registrering av avgjørelsene. Det har variert om årsaken til dette har ligget hos barnskyddsmyndigheterna eller hos registermyndighetene.

I Danmark kan det av lokal registermyndighet bli registrert en merknad i Folkeregisteret om at barnet er et fosterbarn, men slik registrering er ikke obligatorisk. De har ikke det rettslige kompetansebegrepet «omsorg» i Danmark.

4 DIREKTORATETS VURDERING

4.1 Generelt

Forslaget innebærer en registrering av opplysninger om at det er fosterforeldre som har omsorgsansvaret for et barn, og derfor kan representere barnet i ulike sammenhenger.

Hensynet til barnets beste tilsier at det må være tydelig hvem som representerer barnet, særlig hvem som skal følge opp barnets rett til helsehjelp og helsekontroller. De nye opplysningene i Folkeregisteret vil kunne bidra til at ulike tjenesteytere kan gi fosterforeldre digital tilgang til informasjon og tjenester på vegne av fosterbarnet.

For at registreringen i Folkeregisteret skal kunne brukes må det være tydelig hvilken myndighet som ligger i omsorgsansvaret til fosterforeldrene som registreres. Det er en forutsetning for at barnevernstjenesten skal sende en melding om hvem som er fosterforeldre at barneverns- og helsenemnda har fattet vedtak om omsorgsovertakelse etter barnevernsloven § 5-1 og at barnet har flyttet inn hos fosterforeldrene. Fosterforeldrenes myndighet i disse tilfellene fremgår av barnevernsloven § 5-4 andre ledd: *«Fosterforeldrene eller institusjonen der barnet bor, utøver omsorgen for barnet på vegne av barnevernstjenesten og kan treffe alle avgjørelser på vegne av barnet som omfattes av barnevernstjenestens myndighet etter første ledd annet punktum»*. Endringen i § 5-4, som gir fosterforeldre direkte beslutningsmyndighet i lov, ble vedtatt av Stortinget i juni 2025 og trådte i kraft 1. januar 2026. Tilsvarende bestemmelser om fosterforeldres beslutningsmyndighet i helse- og skolelovgivningen, trådte i kraft fra samme dato. Med disse bestemmelsene kan ulike tjenesteytere legge til grunn at fosterforeldrene har myndighet til å treffe avgjørelser på vegne av barnet, med mindre noe annet framgår av særskilte regler, som passloven³ og finansavtaleforskriften⁴ eller dersom myndigheten ligger til restforeldreansvaret.

Det er kun tilfeller der det er fattet vedtak om omsorgsovertakelse etter barnevernsloven § 5-1 og barnet har flyttet inn i fosterhjem, som skal registreres. Det har blitt vurdert om også andre tilfeller av omsorgsovertakelse skal kunne registreres, men disse er enten ikke tilstrekkelig utredet eller uegnet for registrering i Folkeregisteret per nå. Det fattes for eksempel vedtak om omsorgsovertakelse ved akutt plasseringer etter barnevernsloven §§ 4-2 og 4-3, men den

³ Lov om pass (passloven) 19. juni 1997 nr. 82

⁴ Forskrift om finansavtaler (finansavtaleforskriften) 19. september nr. 1612

akutte situasjonen og ofte begrensede varigheten gjør ajourhold av opplysningen i Folkeregisteret krevende. Videre kan barn etter vedtak om omsorgsovertakelse etter barnevernsloven § 5-1 bo på institusjon i en kortere eller lengre periode. I disse tilfellene kan fullmaktsforhold være krevende. En eventuell registrering av omsorgsansvaret i disse tilfellene er ikke tilstrekkelig utredet. Det er også en del barn som er i fosterhjem på grunnlag av et frivillig hjelpetiltak. Da vil myndigheten til fosterforeldrene følge av avtale med foreldre med foreldreansvar, noe som vil stille helt andre krav til løsningene om det skulle registreres i Folkeregisteret.

Det er i dag ikke hjemmel i folkeregisterloven for å registrere opplysninger om omsorgsansvar. Det foreslås derfor at *omsorgsansvar etter barnevernsloven* legges til i lovens § 3-1 om hvilke opplysninger som kan registreres i Folkeregisteret.

Det foreslås videre at det tas inn én underkategori, *fosterforeldre* med tilleggsopplysning *dato for fosterforeldres omsorgsansvar*, i folkeregisterforskriften § 3-1-1. Endelig foreslås det at barnevernsmyndigheten skal ha en særskilt plikt til å melde disse opplysningene til folkeregistermyndigheten i ny bokstav k) i folkeregisterforskriftens § 7-1-1.

4.2 Taushetsplikt

Vedtak om omsorgsovertakelse etter barnevernsloven § 5-1 og vedtakets innhold er taushetsbelagt, jf. barnevernsloven § 13-1 og forskrift om fosterhjem § 15. Når folkeregistermyndigheten blir underrettet om at barnet har flyttet inn hos fosterforeldre etter vedtak om omsorgsovertakelse, vil opplysningene også være omfattet av taushetspliktbestemmelsen i folkeregisterloven § 9-1. Etter folkeregisterloven § 9-1 er alle opplysninger i registeret omfattet av taushetsplikt med mindre de er spesifikt unntatt. Det er derfor ikke nødvendig å gjøre endringer i denne bestemmelsen.

Siden opplysninger om omsorgsovertakelse og fosterforeldre er underlagt taushetsplikt, vil de kun bli delt med brukere som har hjemmel i lov til å få tilgang til opplysningene fra Folkeregisteret uten hinder av taushetsplikt. Opplysningene vil dermed bli delt på tilsvarende måte som opplysninger om foreldreansvar og rammene for vergemålsoppdrag, som også er taushetsbelagte, jf. folkeregisterloven § 9-1 og folkeregisterforskriften § 9-1-2.

4.3 Personer med graderte opplysninger

Sperring av opplysninger etter folkeregisterloven § 10-4 er et tiltak som kan iverksettes for å beskytte trusselutsatte personer.

Barnevernstjenesten og politiet fatter beslutning om gradering av barnets adresseopplysninger i Folkeregisteret. Adressegradering innebærer at det er begrenset tilgang til opplysninger om personers adresse og annen geolokaliserende informasjon. Det at en person har gradert adresse, er imidlertid ikke omfattet av taushetsplikten. Adressen graderes fortrolig eller strengt fortrolig i henhold til beskyttelsesinstruksen § 4, jf. § 3 og offentleglova § 24 tredje ledd annet punktum første alternativ.

Utlevering av opplysninger om et representasjonsforhold mellom barn og fosterforeldre, vil indirekte kunne røpe geolokaliserende informasjon om et barn med gradert adresse som bor i fosterhjem. Dersom folkeregistermyndigheten mottar en digital melding om fosterforeldre eller fosterbarn som er registrert med strengt fortrolig adresse, vil denne avvises og ingen opplysninger om fosterbarn eller fosterforeldre vil registreres i Folkeregisteret. Er det allerede registrert fosterforeldre når vedtak om strengt fortrolig adresse mottas, vil adresseopplysninger og andre geolokaliserende opplysninger ikke lenger være gjenstand for deling.

Mottas melding om fosterbarn eller fosterforeldre med fortrolig adresse, vil relasjon mellom fosterbarn og fosterforeldre registreres og deles etter ordinær prosedyre.

Det er gjennomført risikovurderinger og tiltak på tvers av verdikjeden for å ivareta fosterforeldre og/eller barn i denne situasjonen.

4.4 Den kommunale barnevernstjenestens meldeplikt

Registrering av en opplysning i Folkeregisteret skjer på grunnlag av melding fra andre, enten offentlige virksomheter eller privatpersoner. Meldeplikten for offentlige myndigheter og virksomheter er regulert i folkeregisterloven § 7-1 jf. folkeregisterforskriften § 7-1-1.

Det er barnevernstjenesten som har myndighet til å inngå avtale om et fosterhjemsoppdrag med fosterforeldre som følge av vedtak om omsorgsovertakelse etter barnevernsloven § 5-1.

Folkeregistermyndigheten vil være en ren registreringsmyndighet, uten vedtakskompetanse. Det følger av folkeregisterloven § 8-2 at opplysninger som meldes inn av andre offentlige myndigheter skal føres inn i registeret etter en formell kontroll. Folkeregistermyndigheten har ikke myndighet eller kjennskap til bakgrunnen for opplysningen som er registrert, og kan derfor ikke kontrollere det underliggende rettsforhold til opplysningen som skal registreres. Ansvaret for datakvaliteten, at opplysningene til enhver tid er oppdaterte og korrekte, vil ligge til den kommunale barnevernstjenesten. Barnevernstjenesten må derfor sende melding til folkeregistermyndigheten når fosterforeldrene får omsorgsansvaret, ved endringer og eventuelt opphør av dette. Ved eventuelle feil eller spørsmål må den enkelte barnevernstjeneste kontaktes. Barnevernstjenesten kan sende korrigert melding dersom det er behov for å rette feil, jf. folkeregisterloven § 9-2 tredje ledd.

4.5 Familienummer

Det følger i dag av folkeregisterloven § 3-1 bokstav o) at det kan registreres opplysning om familienummer. Familienummer ble innført i Det sentrale personregister i 1973. Etableringen skjedde med utgangspunkt i folketellingen 1970 og endringsmeldinger fra de kommunale folkeregistrene. Begrunnelsen for etableringen av kjennemerket var behovet for familiestatistikk og i enkelte sammenhenger behov for familiesammensetning i administrative rutiner. Familienummeret ble brukt til å synliggjøre en familiekjerne, altså ulike familiesammensetninger bosatt på samme adresse, og familienummeret var referansepersonens fødselsnummer.

I den moderniserte løsningen av Folkeregisteret ble ikke familienummer videreført. Den gamle løsningen, Det sentrale folkeregister, og den moderniserte løsningen av Folkeregisteret eksisterte i flere år parallelt. Det har derfor ikke vært mulig å fjerne dette punktet i bestemmelsen tidligere, ettersom det var behov for å ha en hjemmel for behandling av personopplysningen i overgangsperioden.

Familienummer registreres ikke lenger i Folkeregisteret, verken som gjeldende eller som historisk opplysning. Det er derfor ikke behov for folkeregisterloven § 3-1 første ledd bokstav o), som gir hjemmel for å registrere «familienummer». «Familienummer» kan fjernes fra bestemmelsen, og bokstav o i oppregningen av hvilke opplysninger som kan registreres i Folkeregisteret, blir dermed ledig. Direktoratet foreslår at opplysningen «omsorgsansvar etter

barnevernsloven» plasseres i § 3-1 første ledd bokstav o. Det samme gjelder tilhørende bestemmelse i folkeregisterforskriften § 3-1-1 første ledd bokstav o), som erstattes med underkategorien fosterforeldre og tilleggsopplysningen dato for fosterforeldrenes omsorgsansvar.

4.6 Personvernkonsekvenser

Folkeregisteret vil ikke motta og registrere andre opplysninger enn hvem som er fosterforeldre og datoen fosterforeldrene fikk omsorgsansvaret. Forutsetningen for registrering av fosterforeldre er at det foreligger et vedtak om omsorgsovertakelse etter barnevernsloven § 5-1. Det er nødvendig for brukerne av opplysningene å vite at det foreligger et vedtak om omsorgsovertakelse, fordi dette sammen med barnevernsloven § 5-4 sier hva som ligger i omsorgsansvaret til fosterforeldrene og hvilken myndighet de har på vegne av barnet. Brukerne vil også få opplyst hvilken dato fosterforeldrenes omsorgsansvar gjelder fra og hvilken barnevernstjeneste som har meldt inn opplysningen.

Det vil ikke være mulig å behandle færre opplysninger enn nevnt over og fortsatt oppnå formålet med behandlingen, jf. prinsippet om dataminimering som følger av personvernforordningen art. 5 nr. 1 bokstav c.

Folkeregisteret registrerer også opplysninger om foreldreansvar og vergemål. Å registrere fosterforeldre i Folkeregisteret vil gi et mer riktig bilde av hvem som har myndighet til å opptre på vegne av barnet i ulike situasjoner. En slik registrering vil derfor også kunne bidra til at prinsippet om riktighet som følger av personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav d bedre overholdes.

En risiko knyttet til riktighet og datakvalitet er at opplysningene skal meldes inn av et stort antall kommunale barnevernstjenester. Utvikling av en felles meldingsformidlingstjeneste og KS Digital som kontaktpunkt for folkeregistermyndigheten er viktige tiltak for å redusere denne risikoen. Se nærmere beskrivelse av løsningen i punkt 2.

Opplysningen om at et barn er under barnevernets omsorg, faller ikke inn under særlige kategorier av personopplysninger i personvernforordningens artikkel 9. Opplysningen er likevel av personlig art og taushetsbelagt etter både folkeregisterloven og barnevernsloven, se

nærmere beskrivelse av taushetsplikten i punkt 4.2. Opplysningen vil derfor deles med offentlige og private virksomheter som har hjemmel i lov til å innhente opplysninger fra Folkeregisteret uten hinder av taushetsplikt etter bestemmelsen i folkeregisterloven § 10-2.

Som beskrevet i punkt 4.3 innebærer behandling av opplysninger om personer med strengt fortrolig adresse en særlig høy risiko. Disse sakene vil derfor håndteres med egnede sikkerhetstiltak og i egen saksflyt, på samme måte som andre saker som involverer personer med slik adresse.

De foreslåtte endringene i folkeregisterloven § 3-1, -forskriften §§ 3-1-1 og 7-1-1, sammen med øvrige bestemmelser i folkeregisterloven og -forskriften om for eksempel utlevering av opplysninger fra registeret, vil utgjøre et supplerende rettsgrunnlag til personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav c og utgjøre behandlingsgrunnlaget for folkeregistermyndigheten.

Forslaget innebærer ikke en behandling av særlige kategorier personopplysninger, og det er derfor ikke nødvendig med supplerende rettsgrunnlag etter art. 9 for folkeregistermyndigheten sin behandling.

Meldingen fra barnevernstjenestene vil være omfattet av arkivplikten i lov om arkiv 4. desember 1992 nr. 126 (arkivlova) og vil derfor lagres i tråd med denne. Registreringen i Folkeregisteret av knytningen til fosterforeldre og dato vil settes som utgått når den ikke lenger er gjeldende, og vil ikke deles med konsumentene. Det betyr at den heller ikke vil være tilgjengelig for konsumentene som en historisk opplysning i registeret.

De registrertes rettigheter vil håndteres på samme måte som for andre opplysninger i Folkeregisteret med de begrensninger som følger av at behandlingsgrunnlaget er en rettslig forpliktelse etter personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav c. Folkeregistermyndighetens digitale innsyntjeneste viser opplysninger registrert om den enkelte i Folkeregisteret. Tjenesten er tilgjengelig gjennom Min Side og man logger seg inn via ID porten. Tjenesten kan benyttes av myndige personer som har fødselsnummer eller d-nummer. Barn kan imidlertid selv ha krav på innsyn i sine opplysninger etter personvernregelverket. Den generelle innsynsregelen, artikkel 15 i personvernforordningen, gjelder uavhengig av alder, sml. Prop 164 L (2015–2016). Selv om personvernbestemmelsen gjelder uavhengig av alder, gjøres det en konkret helhetsvurdering av om innsyn skal gis dersom innsyn blir begjært av et

barn yngre enn 15 år. Barn under 18 år som ikke kan bruke den digitale innsynstjenesten kan bruke andre innloggede tjenester for å be om innsyn, eller sende henvendelser til Skatteetaten dersom de har elektronisk ID. Eventuelt kan de ta kontakt per brev eller telefon.

I fortalepunkt 38 til personvernforordningen fremgår det at barns personopplysninger fortjener et eget vern. Mindreåriges rett til personvern er ytterligere beskyttet av barnekonvensjonen artikkel 16, som blant annet forbyr vilkårlig behandling av personopplysninger om barn. Denne bestemmelsen kan ses i sammenheng med kravet til lovlighet, rettferdighet og åpenhet i personvernforordningen art. 5 nr. 1 bokstav a og legalitetsprinsippet. Det er et krav om at myndighetene treffer konkrete tiltak for å sikre at barns rettigheter realiseres, blant annet ved lovgivning, men også ved gjennomføring av lovgivning. Ved å ta opplysning om fosterforeldres omsorgsansvar inn i Folkeregisteret vil fosterforeldrene enklere kunne ivareta barnets rettigheter digitalt, blant annet overfor helsesektoren. Det vil bidra til at informasjon og avgjørelser om barnet vil kunne tas av den omsorgsperson som er gitt slik myndighet i lov. Således kan tiltaket også motvirke vilkårlig behandling av personopplysninger om barn. Lov- og forskriftsreguleringen vil sikre et tydelig behandlingsgrunnlag for behandling av barns personopplysninger.

Behandlingsansvaret går over på konsumentene fra og med mottak av personopplysningene. Det er konsumentene som har ansvar for å sikre at den videre behandlingen av personopplysninger er i tråd med personvernregelverket, jf. personvernforordningen artikkel 5 nr. 2 og artikkel 24 nr. 1. Den enkelte konsument må selv foreta egne personvernkonsekvensvurderinger dersom de ønsker å bruke opplysningene i sin oppgaveløsning. Behandling av personopplysninger må være proporsjonal og konsekvenser for personvernet må derfor avveies mot behandlingens nødvendighet og formål.

4.7 EØS-konsekvenser

Tiltaket som foreslås vil i prinsippet gjelde for alle personer, med unntak av personer registrert på adresse med adressebeskyttelse “strengt fortrolig”, som er særskilt begrunnet i pkt. 4.4. Tiltaket medfører ikke at det legges administrativ byrde på person som omfattes av tiltaket. Vi kan etter dette ikke se at tiltaket kommer i konflikt med reglene om diskrimineringsvern eller på annet vis vil utgjøre noe hinder for fri flyt av personer, varer, tjenester eller kapital etter EØS-reglene.

4.8 Endringer i finansforetaksloven

Fosterforeldre kan i dag, på bakgrunn av fullmakt, inngå kontoavtale og avtale om betalingstjenester for en mindreårig som det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse for etter barnevernsloven, jf. finansavtaleforskriften § 4-2 første og annet ledd, jf. tredje ledd.

Opplysninger om fosterforeldre behandles i dag manuelt i forbindelse med avtaleinngåelsen. For å lette avtaleinngåelsen for fosterforeldre og finansforetak foreslås at digitalt registrerte opplysninger om fosterforeldre kan utleveres fra Folkeregisteret når det foreligger hjemmel.

Etter gjeldende rett kan folkeregistermyndigheten, uten hinder av taushetsplikt, utlevere nærmere angitte opplysninger som er nødvendig for utførelsen av finansforetakets plikter eller oppgaver hjemlet i finansforetaksloven. Hensyn til at fosterforeldre skal kunne opptre på vegne av fosterbarn ved bruk av digitale tjenester tilsier at finansforetak gis tilgang til opplysninger om fosterforeldre i Folkeregisteret. Det foreslås å endre finansforetaksloven § 16-2 (7) slik at «omsorgsansvar etter barnevernsloven» føyes til de opplysninger finansforetak kan gis tilgang til fra Folkeregisteret uten hinder av taushetsplikt. Inngåelse av kontoavtale og avtale om betalingstjenester for en mindreårig det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse for etter barnevernsloven følger imidlertid av finansavtaleforskriften. Det vil derfor være nødvendig å justere hjemmelen for utlevering av taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret til finansforetak til også å gjelde opplysninger som er nødvendige for utførelsen av oppgaver etter finansavtaleloven og finansavtaleforskriften.

Endringen vil medføre en effektivisering for finansforetakene, ved at de vil få digital tilgang til opplysninger om fosterforeldre og unngår dagens manuelle innhenting av opplysningene. Forutsetningen for å få utlevert opplysningene fra Folkeregisteret, er at de utelukkende brukes til å utføre lovpålagte oppgaver.

5 ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

De foreslåtte endringene i folkeregisterloven og folkeregisterforskriften skal legge til rette for at fosterforeldre kan opptre digitalt på vegne av sine fosterbarn. Dette vil gjøre det mulig for fosterforeldre å utføre oppgaver digitalt overfor offentlige virksomheter, og dermed bidra til bedre ivaretagelse av barnet. Effektiviseringseffekten som ligger i forslaget, herunder

forenkling av fosterforeldres oppgaveløsning, antas derfor å gi samfunnsøkonomisk gevinst og nytte.

Forslagene innebærer utviklings- og administrative kostnader for Skatteetaten, både til utvikling av løsningen og løpende drift. Samtidig vil de tekniske løsningene langt på vei ta utgangspunkt i eksisterende IT-modeller. Engangskostnadene knyttet til utviklingen av Folkeregisteret er estimert til 3 200 000 kroner for systemutvikling av nytt saksområde og funksjonalitet for mottak, registrering og deling av opplysninger om fosterforeldre og -barn. Årlige forvaltningskostnader for Skatteetaten fra løsningen leveres første kvartal 2028, er beregnet til 1 500 000 kroner.

De nye opplysningene vil bli lagt inn i eksisterende løsninger for utlevering av opplysninger (rettighetspakker). Det er kun rettighetspakken offentlige og private virksomheter med hjemmel til å motta taushetsbelagte opplysninger, som vil inneholde disse nye opplysningene. Virksomheter som tar i bruk opplysningene, vil få kostnader til systemutvikling for å kunne tilby digitale tjenester til fosterforeldre. Samtidig vil dette kunne bidra til å realisere gevinster for disse virksomhetene, ettersom manuelle oppgaver knyttet til fosterbarn og fosterforeldre erstattes av digitale løsninger.

Videre vil barneverntjenestens plikt til å melde ifra om oppnevnte fosterforeldre til Folkeregisteret, innebære utviklingskostnader for kommunene og KS Digital. Barneverntjenestene vil måtte tilpasse sine saksbehandlingsløsninger for å ivareta krav til opplysningene som skal oversendes til og ajourholdes i Folkeregisteret. Kommunene har i dag ulike avtaler og finansieringsmodeller for saksbehandlingsløsningene som benyttes i barneverntjenesten. Dette blir en lovpålagt oppgave, og nødvendige systemendringer kan derfor helt eller delvis omfattes av eksisterende leveranse- og vedlikeholdsavtaler mellom kommunene og deres systemleverandører. Samtidig er det usikkert i hvilken grad endringene vil innebære behov for utvidet funksjonalitet eller tilpasninger utover eksisterende avtaler, og om dette vil medføre justeringer i vedlikeholds- eller lisenskostnader. Det er foreløpig ikke gjort anslag over kostnadene knyttet til endringene i de kommunale saksbehandlingssystemene.

KS Digital vil levere de kommunale barneverntjenestenes felles meldingsformidlingstjeneste inn mot Folkeregisteret. Det er foreslått at kostnader knyttet til utvikling av meldingsformidlingstjenesten skal dekkes av staten, men at KS Digital selv dekker administrative kostnader knyttet til utredning av løsning og implementering. KS Digital har estimert utvikling av meldingsformidlingstjenesten til 2 600 000 kroner.

KS og KS Digital vil på vegne av kommunene ha ansvar sammen overfor Skatteetaten. Ansvarsområdene vil imidlertid skille seg noe fra hverandre. KS vil ha ansvaret for generell samordning og interessepolitisk og strategisk dialog. KS Digital vil ha ansvaret for den operative delen av samarbeidet, koordinering og oppfølging av avviksbehandling og fungere som bindeledd mellom barnevernstjenestene i kommunene og folkeregistermyndigheten.

Bufdir som fagmyndighet på barnevernområdet vil bidra med fagkompetanse overfor kommunene. Dette vil for eksempel omfatte veiledning og standardisering, som skal bidra til å sikre faglig kvalitet i prosessene for produksjon og innsending av opplysninger om omsorgsansvar til Folkeregisteret.

Forslaget medfører behov for systemendringer i IKT-systemene som kommunene benytter i barneverntjenesten. Kommunene har egne avtaler med systemleverandører, og i mange tilfeller vil lovpålagte endringer kunne være omfattet av eksisterende vedlikeholds- og oppdateringsavtaler. Samtidig er det usikkerhet knyttet til om – og eventuelt i hvilken grad – endringene vil medføre ytterligere kostnader for kommunene.

Departementet ber derfor særskilt om innspill fra kommunene og KS om faktiske eller forventede kostnader knyttet til systemendringer, herunder eventuelle engangskostnader og løpende kostnader. Departementet vil også ha nytte av erfaringsbaserte anslag og kvalitative vurderinger.

6 IKRAFTTREDELSE

Det foreslås at endringene trer i kraft 1. januar 2028.

7 UTKAST TIL ENDRINGER I LOV OG FORSKRIFT

7.1 Folkeregisterloven

I lov om folkeregistrering 9. desember 2016 nr. 88 gjøres følgende endring:

I

§ 3-1 første ledd bokstav o skal lyde:

o. omsorgsansvar etter barnevernsloven

II

Endringene trer i kraft 1. januar 2028.

7.2 Folkeregisterforskriften

I forskrift til folkeregisterloven 14. juli 2017 nr. 1201 gjøres følgende endringer:

I

§ 3-1-1 første ledd bokstav o skal lyde:

o. Omsorgsansvar etter barnevernsloven

- Fosterforeldre

Dato for fosterforeldrenes omsorgsansvar

§ 7-1-1 første ledd ny bokstav k skal lyde:

k. Barnevernstjenesten skal sende melding om omsorgsansvar når det er fattet vedtak etter barnevernsloven § 5-1 og barnet har flyttet inn til fosterforelder. Samme plikt gjelder ved endring eller opphør av omsorgsansvaret.

II

Endringene trer i kraft 1. januar 2028.

7.3 Finansforetaksloven

I lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern gjøres følgende endringer:

I

§ 16-2 syvende ledd skal lyde:

(7) Et finansforetak kan begjære utlevert fra Folkeregisteret opplysning om ektefelle, barn, foreldre, foreldreansvar, *omsorgsansvar etter barnevernsloven*, opplysninger om vergemål, herunder innholdet av vergemålet og vergens oppdrag, og stadfestet fremtidsfullmakt. Folkeregistermyndigheten kan, uten hinder av taushetsplikt, utlevere opplysningen når det er nødvendig for utførelsen av finansforetakets plikter eller oppgaver hjemlet i *lov eller forskrift*.

II

Endringene trer i kraft 1. januar 2028.